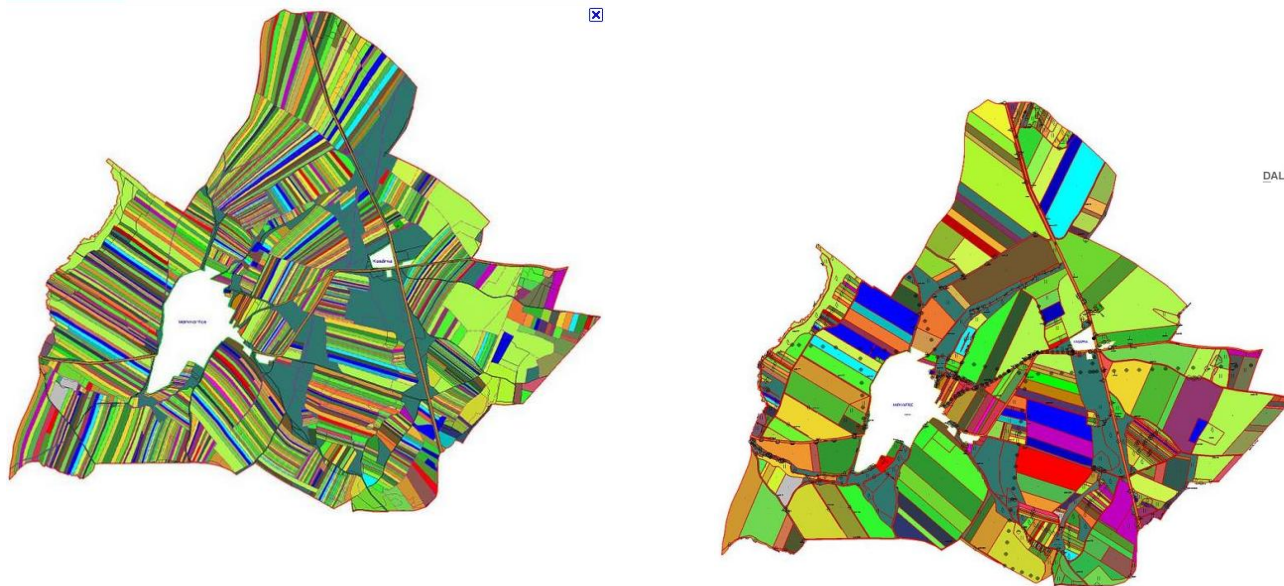

Nástroje rozvoje venkova

RNDr. Hana Svobodová, Ph.D.

Geografie venkova

Přednáška č. 5

Katedra geografie, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita

❖ **4. 6. 2011: Retro – Venkov**

❖ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10176269182-retro/211411000360023/video/>

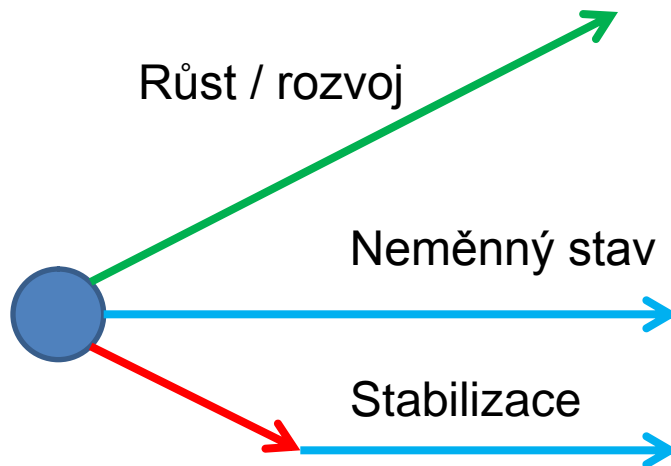
Základní otázky „venkovské“ problematiky

- Co je to nástroj rozvoje venkova?
- Jaké je jejich členění?
- Kdo jaké nástroje využívá?
- Jaké nástroje jsou opomíjeny?

Základní otázka rozvoje venkova

❖ Je venkov potřeba rozvíjet?

- ❖ Každé území se musí rozhodnout, kterou strategii bude preferovat, co jsou skutečně rozvojové projekty vedoucí ke zlepšení stavu a co jsou projekty vedoucí ke stabilizaci, k vyrovnání standardu na přijatelnou úroveň

Nástroje rozvoje venkova

- ❖ Několik různých členění...
- ❖ **Makroekonomické**
 - Fiskální politika (např. daně)
 - Monetární politika (např. usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech)
 - Protekcionismus (např. uvalení dovozních limitů a cel na produkty vyráběné v upadajících regionech)
 - užití omezeno národohospodářskou politikou
- ❖ **Mikroekonomické**
 - Relokace pracovních sil (úhrada nákladů na stěhování...)
 - Relokace kapitálu (levné půjčky, snížené daně...)
- ❖ **Ostatní nástroje** – spíš výjimečné použití
 - Administrativní nástroje (správní rozhodnutí...)
 - Institucionální nástroje (regionální rozvojové agentury)

Nástroje rozvoje venkova

- ❖ Několik různých členění...
- ❖ **administrativní nástroje** (**legislativa**, závazné procedury, postupy, organizační normy),
- ❖ **koncepční nástroje** (**strategie, programy, plány**, politické deklarace, územně plánovací dokumenty, **pozemkové úpravy**),
- ❖ **institucionální nástroje** (instituce, spolupráce, regionální management),
- ❖ **věcné nástroje** (infrastruktura, poskytnutí prostor, služeb, hmotného plnění, poradenství),
- ❖ **sociálně-psychologické nástroje** (vzdělávání, komunikace, motivace),
- ❖ **finanční nástroje** (systémy finančních podpor, **dotace**, granty).

Administrativní nástroje

❖ Legislativa:

- Zákon č. 248/200 Sb., o podpoře regionálního rozvoje
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

❖ Jinak rozvoj venkova neřešen

Koncepční nástroje – strategie, programy, plány

- ❖ Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013. Praha: Mze, 2006. URL <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/programove-dokumenty/narodni-strategicky-plan-rozvoje-venkova.html>
- ❖ Program rozvoje venkova české republiky na období 2007–2013. Praha: Mze, 2007, aktualizace 2010. URL <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/programove-dokumenty/program-rozvoje-venkova-cr-2.html>
- ❖ Strategie regionálního rozvoje České republiky pro léta 2007–2013. Praha: MMR ČR, 2006. URL <http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5294b/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-pro>

Koncepční nástroje – strategie, programy, plány

- ❖ Strategie / programy rozvoje krajů
- ❖ Strategie / programy rozvoje mikroregionů
- ❖ Strategie / programy rozvoje obcí

- ❖ SPL – Strategický plán Leader

JAK MÁ VYPADAT KONCEPČNÍ DOKUMENT?

Jeden strategický dokument tvořený hierarchicky odstupňovanými a vzájemně provázanými částmi.

➤ Analytická část – průběžná aktualizace

➤ Návrhová část

❖ Strategická část („kam jdeme“)

❖ Programová část („jak jdeme“)

❖ Projektová část – akční plán („co děláme“)

Roste frekvence aktualizace

➤ Implementační část – způsob realizace, monitoringu, aktualizace a financování (projektová část může být rovněž zařazena až v implementační části)

Transparentní způsob tvorby se zapojením všech aktérů

Podoby jednotlivých částí se odvíjí od charakteristik nositele.

Koncepční n. – Pozemkové úpravy

- ❖ Komplexní pozemkové úpravy
- ❖ Jednoduché pozemkové úpravy
 - Pokud je nutné vyřešit pouze některé hospodářské potřeby (například urychlené scelení pozemků, zpřístupnění pozemků) nebo ekologické potřeby v krajině (například lokální protierozní nebo protipovodňové opatření) nebo když se pozemkové úpravy mají týkat jen části katastrálního území

- ❖ Význam PÚ:
 - pro vlastníky pozemků
 - pro obce
 - pro katastr nemovitostí

Význam pozemkových úprav

- ❖ Nedoceněný nástroje rozvoje venkova (stojí hodně peněz, realizace trvá dlouho)
- ❖ Vzhledem k minulosti, kdy došlo k významnému narušení vlastnických vztahů a k problematickému využívání půdy, představují pozemkové úpravy nástroj pro vyřešení těchto problémů a mohou také přispět k podstatně efektivnějšímu využívání půdy i k dalším možnostem rozvoje konkrétní venkovské obce
- ❖ Prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy
- ❖ Uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena
- ❖ Zajišťují podmínky pro zlepšení ŽP, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny
- ❖ Výsledky PÚ poté slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako závazný podklad pro územní plánování

Pozemkové úpravy – vlastníci pozemků

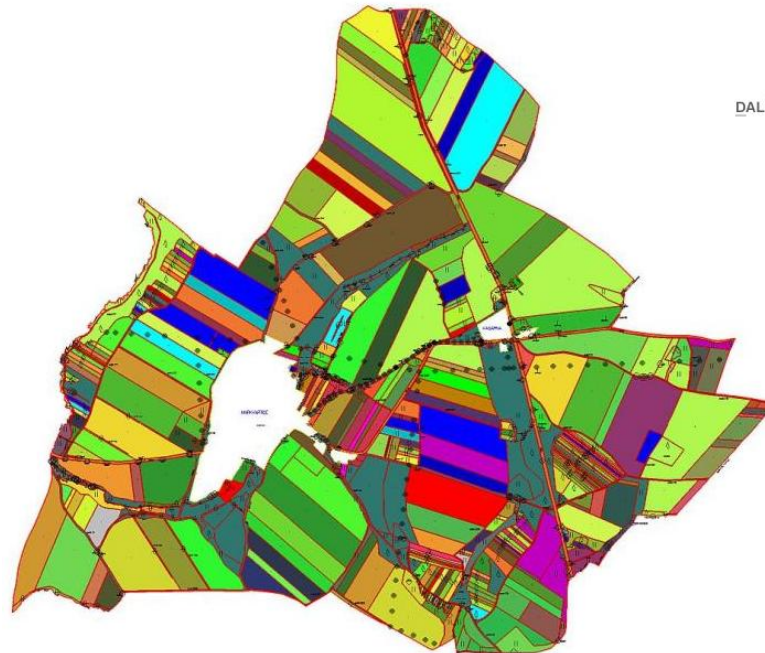
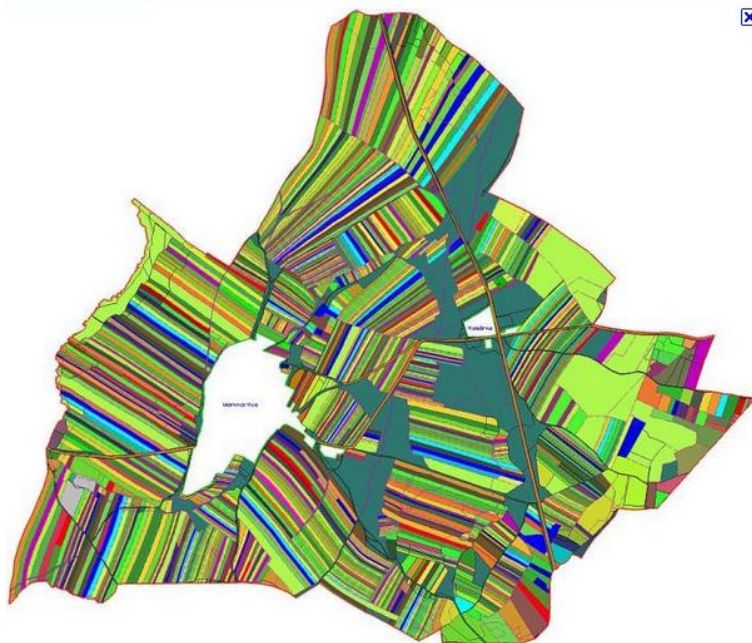
- ❖ Obnova katastru nemovitostí, **uspořádání vlastnictví pozemků** co do výměry i polohy.
- ❖ **Scelení pozemků**, úprava tvaru pozemků, případně i jejich vytyčení v terénu.
- ❖ Možnost rozdělení spoluvlastnictví, možnost zahájení užívání svých pozemků (před pozemkovou úpravou nepřístupných) a ukončení zatímního užívání cizích pozemků.
- ❖ **Výstavba společných zařízení** – polních cest, zařízení k ochraně půdy proti erozi, vodohospodářských například protipovodňových opatření. Vytváření územních systémů ekologické stability.
- ❖ Revize a obnova nájemních smluv jako rámce vztahu uživatele s konkrétním vlastníkem pozemku.
- ❖ Uvolnění trhu s pozemky v extravilánu obcí. Zvýšení tržní ceny pozemků.

Pozemkové úpravy – obce

- ❖ Pozemková úprava je technický i ekonomický rozvojový impuls pro obec prvořadého významu, plně zabezpečovaný státem.
- ❖ **Zprůhlední vlastnické vztahy k pozemkům v obvodu pozemkové úpravy, přispěje k dohledání doposud nezapsaného obecního majetku. Obec získá přehled o pozemcích státu, církví, krajů a dalších významných partnerů. Pozemková úprava je realizací územního plánu v nezastavěném území a podporuje rozvoj urbanizace území.**
- ❖ **Většina pozemků v rámci společných zařízení pozemkových úprav je převedena do vlastnictví obce** a tím se zjednoduší jejich následná realizace (to platí zejména pro vodohospodářská protipovodňová opatření). Pozemková úprava je nástrojem obce k získání vnějších finančních zdrojů k realizaci společných zařízení (Program rozvoje venkova, Státní fond životních prostředí ČR).
- ❖ Výstavbou polních cest v rámci schválených pozemkových úprav dojde ke **snížení pohybu zemědělské techniky uvnitř obce, nově vybudované polní cesty můžou sloužit i jako cyklotrasy a tím turisticky zatraktivnit danou oblast.**
- ❖ Realizací protierozních a vodohospodářských omezení lze docílit vyřešení neškodného odvedení povrchových vod a **ochranu území před záplavami**, výsadbou místních prvků ÚSES dojde ke **zvýšení ekologické stability okolní krajiny** a její pestrosti.
- ❖ Na obec přejde kontrolovatelná zodpovědnost za provoz a údržbu společných zařízení pozemkových úprav.

Pozemkové úpravy – katastr nemovitostí

- ❖ Obnova katastrálního operátu, vznik **digitální katastrální mapy**.
- ❖ Promítnutí skutečného stavu do katastru nemovitosti, výměry jednotlivých parcel vypočteny přesně ze souřadnic, odstranění bezprizorních parcel.
- ❖ Zahuštění polohového bodového pole.
- ❖ Dořešení doposud nedokončeného scelovacího řízení a přidělového řízení, vyřešení duplicitních vlastnictví.

Pozemkové úpravy

❖ Přehled pozemkových úprav: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/PU/Prehled/>

eAGRI Pozemkové úpravy

Rozcestník eAGRI | Hledaný výraz | Hledej | Podrobné hledání

Pozemkové úřady > Pozemkové úpravy > | Uživatelské jméno: | Heslo: | Přihlásit

Legenda

- Zahájené KPU
- Ukončené KPU
- KPU k zahájení
- Zahájené JPU
- Ukončené JPU

Kraj: Olomoucký

Okres: Olomouc

KU: Olomouc-město

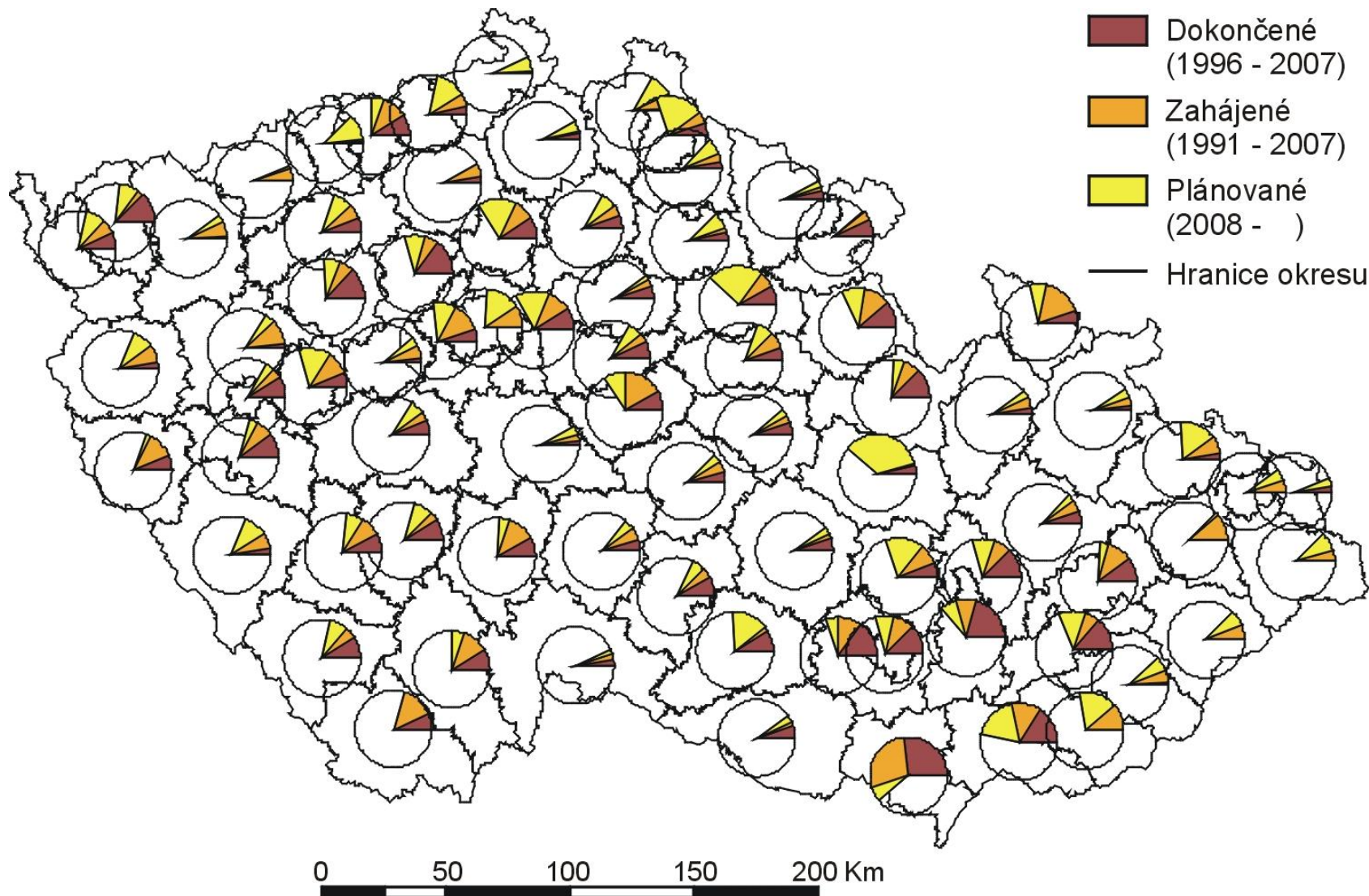
Potvrdit a zobrazit

Olomouc-město

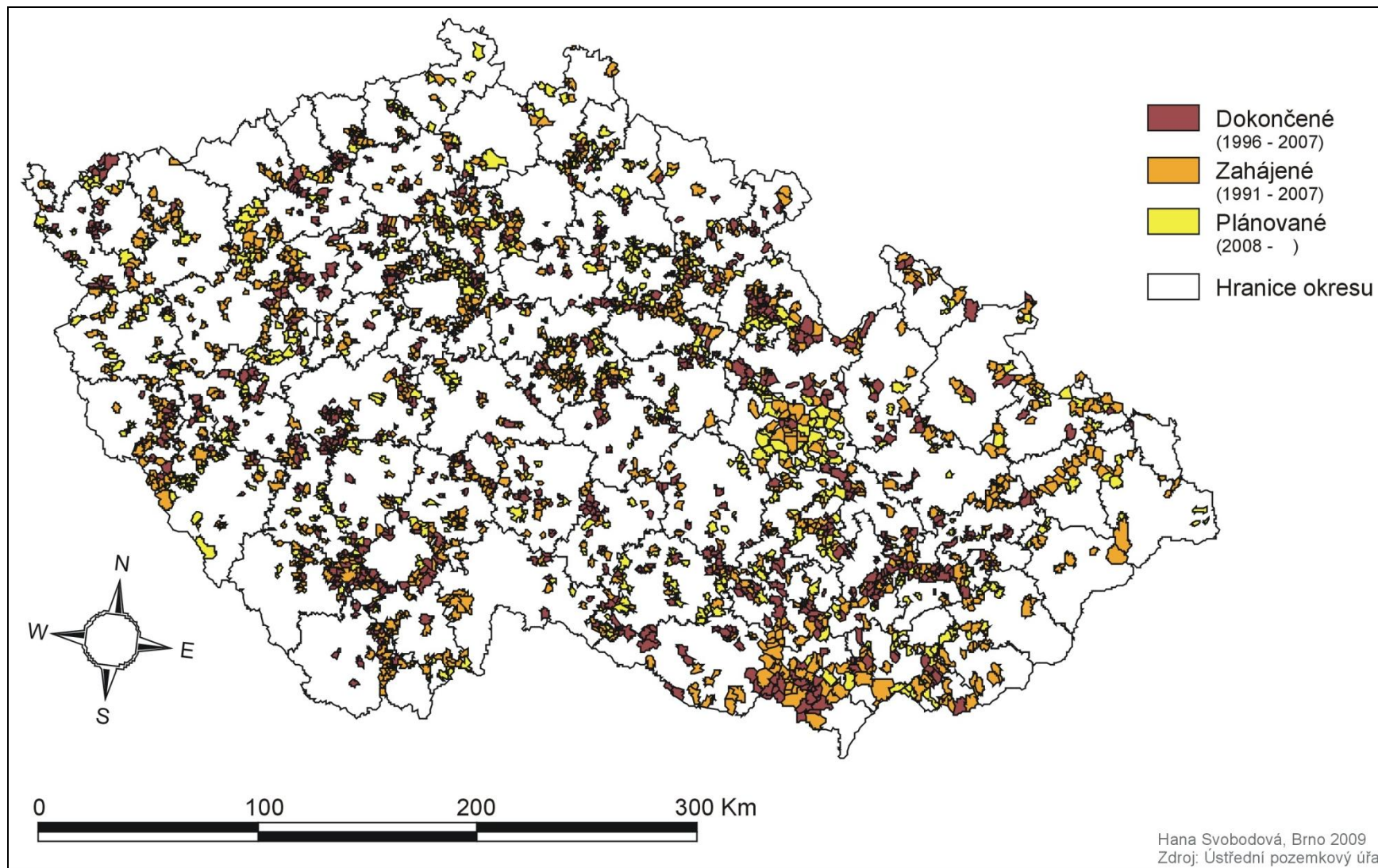
Seznam komplexních a jednoduchých PÚ

Typ	Název
-----	-------

Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy

Veřejný LPIS

Mapový panel

Mapové vrstvy

- pLPIS
 - LPIS
 - Půdní bloky/díly půdních bloků
 - účinné
 - kultura
 - kultura - kód
 - ekologie
 - Čtverce
 - Nitrátová směrnice
 - Zranitelné oblasti
 - Eroze
 - Mapový podklad
 - Česká republika
 - Kraje
 - Okresy
 - Obce
 - Mapové listy
 - Rastrová mapa
 - OPVZ - nezávazné
 - Ortofotomapa
 - Katastr nemovitostí
 - Enviro louky
 - Ochranná pásma NP
 - Krajinné prvky
 - EUP

Informační panel

Export dat

Vyhledávání

← DPB KP Obec **KÚ** Okres Čtverec Parcela →

Katastrální území:

Vyhledat

Půdní blok/díl

Základní Podrobné Klasifikace

Čtverec:	630-1170
Zkrácený kód:	4102/4
Stav:	Účinný
Účinný od:	09.02.2008
Účinný do:	-
Uživatel:	AgroFarm spol. s r.o.
Výměra:	24.09 ha
Kultura:	orná půda
Režim EZ/PO:	Konvenční hospodaření
Stav k 30.6.2003:	způsobilý
Územní příslušnost:	AZV Třebíč

1 : 10 000 km

0 0.1 0.2 0.3 0.4 0.5

© Sitewell

Ukázka z veřejně dostupného registru LPIS

Pramen: Veřejný registr půdy – LPIS. URL <<http://eagri.cz/public/app/plpis/>>

Dotace na rozvoj venkova

❖ Evropské

- PRV

❖ Národní

- Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)
- Národní podpory (tzv. state aid)
- Podpora venkova prostřednictvím MMR ČR
 - Program obnovy venkova
 - Vesnice roku

❖ Krajské

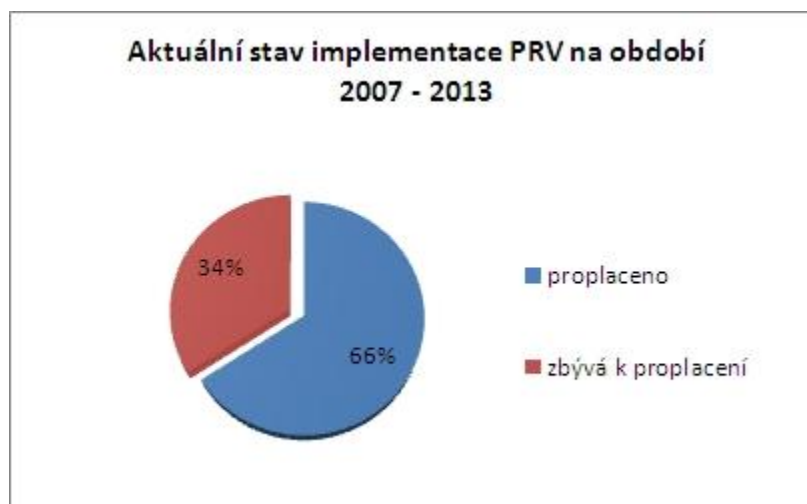
- Od 2004 došlo k převedení části kompetencí v oblasti POV z MMR na jednotlivé kraje

Dotace na rozvoj venkova – evropské

- ❖ SAPARD
- ❖ OP rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství + HRPD
- ❖ PRV:
 - **Osa 1:** Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
 - **Osa 2:** Zlepšování životního prostředí a krajiny
 - **Osa 3:** Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
 - **Osa 4:** Leader

Souhrn základních informací o vyplácení finančních prostředků z celkového rozpočtu PRV na období 2007 - 2013. Stav čerpání finančních prostředků k 30.11.2012.

	Rozpočet PRV na 2007 - 2013	Proplaceno	
	mil. EUR	mil. EUR	%
Osa I	858,4	554,7	65
Osa II	1 946	1 385	71
Osa III	641,8	363,5	57
Osa IV	205,8	108,6	53
TP	18	5,8	32
CELKEM	3 669,8	2 417,7	66

Dotace na rozvoj venkova – národní

Mze – state aid (spíše zemědělství než venkov):

- ❖ Dotace v zemědělství a potravinářství podle Zásad
- ❖ Dotace ve vodním hospodářství
- ❖ Dotace v lesním hospodářství a rybářství

❖ PGRLF – program „Podpora obcím“

MMR

❖ Vesnice roku (<http://www.vesniceroku.cz>)

- ❖ *Cílem soutěže Vesnice roku v Programu obnovy venkova je snaha povzbudit obyvatele venkova k aktivní účasti na rozvoji svého domova, zveřejnit rozmanitost a pestrost uskutečňování programů obnovy vesnic a upozornit širokou veřejnost na význam venkova. Soutěž poprvé vyhlásil Spolek pro obnovu venkova ČR v roce 1995 pod názvem "Soutěž o nejzdařilejší program obnovy vesnice". Od roku 1996 je jedním z vyhlášovatelů Ministerstvo pro místní rozvoj a Svaz měst a obcí ČR. Ministerstvo zemědělství se mezi vyhlášovatele připojilo v roce 2007.*

Dotace na rozvoj venkova – krajské

- ❖ Od 2004 došlo k převedení části kompetencí v oblasti POV z MMR na jednotlivé kraje
- ❖ Kraje si samy nastavují parametry dotačního programu a výši dotace
- ❖ **JMK:** "Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje" pro rok 2011 – schváleno 543 projektů za **81 249 000,00 Kč**
- ❖ **ZK:** Podprogram na podporu obnovy venkova 2011

rok	částka vyčleněná na podprogram	požadovaná částka	počet žadatelů	počet příjemců	% uspokojených žadatelů
2004	30,1 mil. Kč	61,7 mil. Kč	156	75	48,08
2005	31 mil. Kč	47,8 mil. Kč	118	78	66,10
2006	39,45 mil. Kč	45,9 mil. Kč	125	109	87,20
2007	44,65 mil. Kč	54,5 mil. Kč	222	178	80,18
2008	52,75 mil. Kč	95,84 mil. Kč	215	146	67,91
2009	52,75 mil. Kč	88,28 mil. Kč	175	111	63,43
2010	32,452 mil. Kč	48,947 mil. Kč	119	91	76,47
2011	30 mil. Kč				
2012	33,828 mil. Kč				
celkem	283,152 mil. Kč	442,967 mil. Kč	1 130	788	

PARADOX ROZVOJOVÝCH NÁSTROJŮ

- ❖ Paradoxem je, že při plánování či realizaci rozvojových aktivit jsou **uplatňovány téměř výhradně nástroje finanční**; ostatní typy nástrojů jsou využívány výrazně méně, případně vůbec.
- ❖ Paradoxem je, že **podmínky pro aplikaci rozvojových nástrojů jsou obvykle formulovány z centrální úrovně (shora)**, zatímco **využívány jsou na nižších úrovních (zespoda)**. Často i bez potřebné zpětné vazby od budoucích uživatelů.

Pojmy

- ❖ Dělení nástrojů rozvoje
- ❖ Struktura koncepčního dokumentu
- ❖ Pozemkové úpravy
- ❖ Dotace

Studijní materiály k tématu

Doporučené

- ❖ Fišer, P., Labounková, V., Půček, M. *Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů*. Brno: Ústav územního rozvoje, Ministerstvo pro místní rozvoj, 2009. 47 s. ISBN 978-80-87318-02-7.
- ❖ Wokoun, R.: *Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008.
- ❖ Mze: www.eagri.cz
- ❖ MMR: www.mmr.cz

Děkuji za pozornost.

RNDr. Hana Svobodová, Ph.D.
67632@mail.muni.cz